

Entec AS
Rävala pst 8
10143 TALLINN
Telefon 660 4547
Faks 646 6522
E-post: entec@entec.ee
Registrikood 10449959

Hr Kaupo Kansi
Viljandimaa Keskkonnateenistus
Paala tee 4
71014 Viljandi

Teie 30.01.2007 nr 43-12-3/916

Meie 26.02.2007 nr P113

AS-i ENTEC seisukohad Viiratsi valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande heakskiitmata jätmise kohta Viljandimaa Keskkonnateenistuse poolt.

Keskkonnateenistus toetub oma otsuses aruannet mitte heaks kiita KSH aruandes leitud kuuele puudusele. AS-i Entec poolt selgituste andmisel on esmalt refereeritud puudusi ja selle järel esitatud omapoolsed selgitused.

- 1. AS Ekseko puhul on Viiratsi vallas tegemist väga olulise reostusallikaga ning mastaapse ettevõttega. Peatiikk 4.5.2 loetelus olete toonud välja Viiratsi valla arengukava võimaliku vastuolu Ekseko arenguvisionidega. Kuidas aga näeb Viiratsi vald ette AS Ekseko laienemisvõimalusi, millised oleksid sellest lähtuvad lahendused vastuolu ning sellest tulenevate negatiivsete mõjude tekkimise korral. Samuti on AS Ekseko kompleksloa kohuslane.*

Vastus: Tõepoolest AS Ekseko näol on tegemist mastaapse ettevõttega. Hindajad ei nõustu keskkonnateenistuse väitega, et AS Ekseko on väga oluline reostusallikas. Omades keskkonnalube ja sertifikaate (vee-erikasutusluba, EN ISO sertifikaat 14000:1996) oleks reostusallikaks olemine loatingimuste rikkumine, millele peavad reageerima nii Keskkonnainspektsiooni Pärnumaa osakonna Viljandi büroo ja Viljandimaa Keskkonnateenistus. Lähtuvalt hindamise loogikast eristasid hindajad aruande koostamisel kahte olukorda – tegutsev ettevõtte on reostusallikas ja tegutsev ettevõtte omab suurt reostuspotentsiaali. Nende nähtuste vahel on põhjuslik-tagajärjeline seos. Ettevõtte pole etteulatuvalt reostusallikas; ta saab reostusallikaks alles siis kui ta mingil põhjusel realiseerib oma reostuspotentsiaali. Käesoleval ajal on AS Ekseko reostuspotentsiaal kammitsetud tema tegevusega vastavalt loatingimustele. Hindajatel pole teada fakti, et AS Ekseko't oleks 2006. a Keskkonnainspektsiooni

poolt karistatud kui reostajat. Seetõttu ei käsitletud mõju hindamise aruandes AS-i Eksekot kui olulist reostusallikat.

Viiratsi vald näeb AS Ekseko laienemist ette täpselt nii nagu seda on üldplaneeringu lahendus. AS Ekseko tootmine peab Mäeltkülas mahtuma reserveeritud alale koos tootmise mõjudega. Mingeid täiendavaid territoriaalseid võimalusi vald ettevõttele ei võimalda. Planeeringukaardil on reserveeritud territoorium tähistatud lilla värviga koos piirangutähisega T4. See tähendab, et ettevõtte tegutsemine tootmisalal ei tohi halvendada oluliselt olemasolevat olukorda oma mõjuga looduskeskonnale. Toonitada tuleb lause osa: „ei tohi halvendada oluliselt olemasolevat olukorda“. Juhul kui tootmisalal algab arendus on vajalik ka detailplaneeringu koostamine (Planeeringu seletuskiri, osa 2.12). Seega on üldplaneeringuga ettevõttele edasi antud valla seisukoht ja suhtumine tema olemasolusse ning tulevikku. Juhul kui üldplaneeringu lahendus läheb vastuollu AS Ekseko arengukavaga, siis peab ettevõtte kohandama ennast omavalitsuse seisukohtadega, mitte vastupidi. Arengu vastuolust tuleneva negatiivse mõju „lahendamine“ seisnebki selles, et AS Ekseko peab arvestama planeeringu võimalustega ja seal sisalduvate piirangutega. Kuna ettevõtte on kompleksloa kohuslane, siis seda enam on vallal kindlus selles osas, et oluline negatiivne mõju looduskeskonnale on nüüd ja tulevikus ohjatud. Kompleksluba mitte omades peab AS Ekseko oma tegevuse lõpetama, sellel aga on oluline mõju valla sotsiaal-majanduslikule keskkonnale. Teades seda, pole vald planeeringuga seadnud ettevõttele kompleksloa saamiseks ei otseseid ega kaudseid takistusi, sest ettevõtte poolt loa mittedaamine pole valla huvides.

2. *Lk 21 märgitud Mäeltkülas asuva karjäärina silmas peetud (ilmselt) Pata karjäär ei laiene prognooside kohaselt üle 25 ha. Kurvitsa liivamaardla ei ole kinnitatud Eesti Maavarade Komisjonis, seega ei ole võimalik planeerida liiva kaevandamist nimetatud maardlas. Kaevandamise eeldab maavarade kinnitamist Eesti Maavarade Komisjonis. Palun selgitada mõtet, et keskkonnahoiu seisukohalt on oluline vahe, kas kohalikku maavara hakatakse kasutama valla teehoolduses või kasutamine tagab äriidee realiseerumise, kuna ka vald võib müüa oma maavara.*

Selgitus. Hindajad nõustuvad, et Pata karjäär ei laiene üle >25 ha. Kuid hindajate arusaamise kohaselt on Kurvitsa liivamaardlasse võimalik planeerida liiva kaevandamist. Seda seepärast, et maardlale on avatud Eesti Maavarade Komisjoni (EMK) protokolliga 00-35 (03.10.2000) Riiklikus maavarade registris registrikaart nr 705. Vastavalt Maapõueseaduse (RT I 2004, 84, 572) § 2 p. 5-le, on maardla üldgeoloogilise uurimistöö või geoloogilise uuringuga piiritletud ja uuritud ning keskkonnaregistris arvele võetud maavara lasund. Teades võimalusi Kurvitsa liivamaardla osas, ei reserveerinud planeering maardlat tootmisalana. See on planeeringukaardil tähistatud muu alana jäädes Viljandi maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus *Väärtuslike maastike määramine* (2001) alusel määratud **reservmaastiku** alale. Omavalitsus soovis Ärna jõe ja Verilaske oja vahelisele reservale maardlat esialgu mitte määrata, eeldusel, et maastiku reservala väärtus võib hoolduskava (Üldplaneeringu seletuskiri, tabel 10, lk 25) rakendumisel tõusta. Alternatiivne planeeringulahendus, kus maardla oleks reserveeritud karjäärialaks (T1), avab aga kiirema võimaluse tema kasutuselevõtuks. Hindajad on mõistnud

kujunenud olukorda sel viisil, et omavalitsus pole huvitatud karjääri kiirest avamisest. Seetõttu ei saa ka arvata, et ta on huvitunud maavara müügist. Planeeringulahendus viitab pigem sellele, et omavalitsusel on huvi tarbida maavara avalikeks huvideks ja pikaajaliselt, sest sel juhul rikub liiva kaevandamine maastikku vähemal määral.

3. *Lk 13 on märgitud umbmääraselt ning üldsõnaliselt, et leidub ka lokaalse reostuspotentsiaaliga ettevõtteid. Arusaamatuks jääb, miks on KSH aruandes analüüsimata ning hindamata jäetud Viiratsi vallas asuvate ettevõtete, mis omavad lokaalset keskkonnamõju, mõju ümbritsevale keskkonnale. Näiteks on hindamata ja analüüsimata jäetud Viiratsi alevikus oleva veisefarmi mõju keskkonnale ning selle leevendamise või vältimise võimalused. Sellekohane märkus ja ettepanek on tehtud ka 10.1.2005 toimunud Viiratsi valla üldplaneeringu KSH programmi avalikul arutelul.*

Vastus. Keskkonnamõju hindamisel tuleb analüüsida olulist mõju. Üldsõnaline konstateering lokaalse reostuspotentsiaaliga ettevõtete olemasolust on hindajate poolt valitud teadmisest, et olulist mõju looduskeskonnale ja valla sotsiaal-majanduslikule keskkonnale tekitab ennekõike AS Ekseko. Küsimuses „miks on KSH aruandes analüüsimata ning hindamata jäetud Viiratsi vallas asuvate ettevõtete, mis omavad lokaalset keskkonnamõju, mõju ümbritsevale keskkonnale“ sisaldub ka vastus. Analüüsimata sellepärast, et nende ettevõtete mõju on lokaalne. Hindajatele kasutada olnud teabe (keskkonnalaad, valla-ametnikega vestlused) põhjal sai selgeks, et mõju looduskeskonnale on ka mitteoluline (iseenesest mõistetavalt, et ettevõtete normaalsel talitusel ja keskkonnanõuetest kinnipidamisel).

Mis puutub Viiratsi alevikus asuva veisefarmi, siis tema mõju tõsteti ülesse programmi avalikul arutelul. Arutelul tehtud ettepanekuga on planeeringus arvestatud. Üldplaneering ei näe Viiratsi alevikus ette loomafarmi. Peale planeeringu kehtestamist peab farm varem või hiljem oma tegevuse lõpetama (arvestades Vabariigi Valitsuse määruses nr 288, 28.08.2001 antud nõuetega, hiljemalt 31.12.2009), sest farmi asukoht ja ümbrus on planeeringulahenduses reserveerinud elamualana. Seetõttu ei laskutud ka mõju hindamisel objektiga seotud leevendamisvõimaluste otsimisele.

4. *Aruandes ei ole käsitletud jäätmeteket Viiratsi vallas. Erinevate alternatiivide võrdlusele tuleks ette näha ka nende mõju jäätmetekkele, samuti peaks aruandes analüüsima alternatiivi mõju Viiratsi valla jäätmetekkele.*

Vastus. Üldplaneeringu keskkonnamõju aruande koostamisel uuriti ka valla jäätmekava. Kahjuks on Viiratsi valla jäätmekava (2006-2009) jäänud aruandes nimetamata kasutatud materjalide loetelus (siinkohal tunnistavad hindajad oma puudujääki). Põhjus, miks hindajad ei käsitlenud aruandes planeeringulahendustega seostatavat jäätmeteket, on tingitud sisuka ja valla arenguga harmoneeruva jäätmekava olemasoluga. Ka on Viiratsi Vallavolikogu 25. 11. 2004. a määrusega nr 11 määranud Viiratsi valla territooriumi ühe jäätmeveopiirkonnana. Hindajad ei näinud parima arengualternatiivi **suhte keskkond-ettevõtlus tasakaalustamine** ebakõla jäätmekavas kavandatud tegevustega. Parima arengualternatiivi väljund jäätmekäitlusele langeb kokku jäätmekava eesmärkidega sealhulgas ka jäätmekäitluse osas. Nähes kokkuvõtte ja koostööd, ei hakanud hindajad enam eraldi analüüsima alternatiivi mõju

valla jäätmetekkele. Võimalik, et selgitav ülevaade miks pole analüüsitud arengu mõju jäätmekäitlusele ja võrreldud alternatiive mõju osas jäätmetekkele, oleks võtnud põhjuse küsimuse esitamiseks. Kuid hindajad nägid, et kui vald areneks alternatiivi **Prioriteet ettevõtlusele** kohaselt, võib see kaasa tuua jäätmekava seisukohtade muutmise vajaduse. Võimalik, et see on tingitud kasvavatest jäätmete kogusest. Millal ja mil määral, see selguks arenduse kiirusest ja tootmisalasid hõlvava ettevõtluse eripärast.

5. *Puudub ülevaade Viiratsi vallas asuvates kaitstavatest loodusobjektidest ja võimalikest mõjudest neile.*

Vastus. Aruandes puudub ülevaade kaitstavatest loodusobjektidest ja võimalikest mõjudest neile seepärast, et planeeringulahendused ei too kaasa eeldatavalt olulise negatiivse mõjuga tegevusi objektide suhtes. Olulise negatiivsele mõjule planeeringulahendustega eelduste loomise vältimine oli planeerijate positsioon mida ka maksimaalselt järgiti ja mille järgmist omakorda jälgisid keskkonnamõju hindajad. Loodusobjektide loetelu on olemas üldplaneeringu seletuskirjas, Lisas 2. Hindajad ei pidanud otstarbekaks koormata aruannet võimaliku väheolulise mõju kirjeldusega loodusobjektidele. Kaudselt on mõju kirjeldus olemas aruande tabelis 4 *Suhe tegevus-keskkonnamõju* (lk 25 ja 26).

Planeering võimaldab siiski ühe tegevuse millel on oluline negatiivne mõju loodusobjektidele. Tegevuseks on 110 kV kõrgepingeliini rekonstrueerimine 330 kV ja >15 km. Planeering on reserveerinud liinikoridori Jõekülas kus üldplaneeringu kaardi täpsuse tasandil on võimalik, et liini alla jääb vääriselupaik nr 151003. Kui rekonstrueerimise projektlahendus ei näe ette mõju leevendamist, siis on eeldus liini rajamisest olulise negatiivsele mõjule neljale sambliku liigile. Hindajad on lähtunud positiivsest eeldusest, et kõrgepingeliini rekonstrueerimise projekt esitab leevendusmeetmed või annab antud kohas liinikoridorile alternatiivse paiknemise.

6. *KSH aruande lisa 1 kaardil puudub legend. Leheküljel 22 on küll ära märgitud, et nn ohukaardil on alad, kuhu võivad lokaliseeruda olulise keskkonnamõjuga tegevused, kuid samas puudub antud alade loetelu ning võimaliku olulise keskkonnamõju ning selle leevendamise põhjalik selgitus ning analüüs.*

Vastus: Kui küsimusega on alade all mõeldud planeeringus reserveeritud alasid, siis tõepoolest pole nende legendi kaardil. Hindajate valik oli kaardi kujundamisel jääda võimalikult lakooniliseks ja vältida nn ülekujundamist. Kaarti on täiendatud (lisa). Sinise joonega ümbritsetud piirkond on tähistatud numbritega ja kaardi vabal pinnal on antud piiritletud alale selgitus või viide külale.

Hindajad ei mõista keskkonnateenistuse etteheidet selle kohta miks pole sinise joonega piiritletud alade juures võimaliku keskkonnamõju leevendamise selgitust ja analüüsi. Kaardi mõte on hoiatada aruande lugejat selles, et üldplaneeringu puudumine võib suure tõenäosusega lubada kaardil osutatud kohtades selliseid tegevusi, kus eeldatavasti tekib oluline mõju looduskeskkonnale. Kui planeering kehtestatakse, siis pole seal võimalik arendada olulise mõjuga tegevusi. Jääb arusaamatuks mida annab aruandele juurde mittelubatud arenduste ja tegevuste mõjuga spekulatsioonid ja nende põhjalik

selgitamine ning analüüs? Hindajad leiavad, et küsimuse selline asetus võis tulla sellest, et hindamise aruanne ei andnud üldplaneeringu olemust edasi kõige reljeefsemalt. Parim arendustegevuste negatiivse mõju vältija ja leevendaja on üldplaneering ise, sest dokumendis on näidatud kus ja milleks on maa-alad reserveeritud ning mis tingimusi tuleb täita, et neil aladel midagi ära teha.

Lugupidamisega

Valdeko Palginõmm
Entec AS Pärnu kontor
palk@entec.ee

Lisa: Kaart 1